

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА

Сьогодні вища школа, як і все суспільство, вступила в нову епоху свого розвитку. Очевидним є той факт, що в центр процесу навчання в технічному ВНЗ має бути поставлена особистість студента з її індивідуально-психологічними особливостями, здібностями, схильностями, оскільки, як відомо, неможливо якісно готувати студентів, наприклад, до ролі керівників і організаторів, не враховуючи їх темперамент, характер, особливості пам'яті, уваги, своєрідного набору індивідуальних рис і характеристик.

На наш погляд, можливість принципового підвищення рівня професійної спрямованості особистості студента полягає у вирішенні двох задач. По-перше, максимальне розкриття у кожного студента професійно значимих індивідуальних особливостей і потенцій та їх адекватне усвідомлення. І, по-друге, навчання цілеспрямованого використання індивідуально-психологічних особливостей студента у навчальній і професійній роботі, тобто використання особливостей темпераменту, характеру, мислення, світогляду тощо як інструменту в професійній діяльності.

Для нас висновок один: гуманізація вищої технічної освіти може бути здійснена, передусім, поворотом від «середнього» студента до «окремої» особистості. Треба зазначити, що розроблення конкретних форм і методів організації особистісно-орієнтованого навчання є важливою умовою досягнення задач професійної діяльності.

Втім, сьогочасний випускник стикається у своїй професійній діяльності з проблемами, що породжуються недостатнім обсягом знань, одержаних у ВНЗ. Досвід показує, що все те, що так чи інакше стосується сфери духовності, культури, організаторської і науково-дослідної роботи, екології, економіки, для випускників технічного ВНЗ – суцільні труднощі і проблеми, оскільки бракує саме загальних гуманітарних знань, які формують широту поглядів, здатність до аналізу, не кажучи вже про загальнолюдські цінності.

Суспільство бажає бачити в кожній людині інтелегента, який глибоко розуміє, в ім'я чого ми діємо, досліджуємо, творимо, що є справжніми цінностями і вищим сенсом життя. Значимість залучення людини до культури для її удосконалення і духовного збагачення суспільства доводити не треба. «Феномен людини» пов'язаний з її існуванням у культурі. Культура людини – це форма соціального життя, для якого характерні відносно стійкі способи поведінки та вирішення проблем, певні

типи соціальних відносин, специфічне розуміння дійсності. В культурі співвідноситься різний досвід розуміння і опанування людиною світу.

Залучення до культури сприяє не тільки єднанню людини зі світом, але й виходу людини за межі свого «Я». Спільною турботою всіх вишів, незалежно від їх профілю, є виховання культурної людини, здатної до самоосвіти і саморозвитку. Підсумком всієї цієї роботи мають бути не тільки знання і уміння у вирішенні студентами професійних завдань, але й досягнення ними високого рівня духовної і соціальної зрілості, розуміння мотивів свого діяння, здатності їх до самоосвіти. Безперечно, вища школа є таким соціальним інститутом, де найбільш інтенсивно йде процес «взаємопроникнення» людини і культури. В ній розвивається вища форма творчості людини – розумова, теоретична. Саме тут людина одержує можливість всебічно розвивати і реалізовувати свій творчий потенціал.

Світоглядна культура – це «дух», «жива душа», «людське обличчя» культури суспільства, «духовне кредо» особистості. В ній «працює» все суб'єктивне, індивідуально прикрашене, особистісне, суспільне. Вона забезпечує духовне і практичне самовизначення особистості в реальному світі. Важливо усвідомити, що успіх формування світоглядної культури спеціалістів інженерно-технічного профілю полягає не в розширенні міждисциплінарного поля викладання, а в зверненні до людини як істоти соціальної і духовної. Без сумніву, її можна сформуванати тільки через засвоєння гуманітарного і, перш за все, філософського знання.

Майбутній інженер повинен стати «служителем гуманності» і через свою інженерну діяльність «створити» простір, розумні форми для буття, дійсно гідного людини. Саме в цьому контексті існує спільне завдання для всіх технічних ВНЗ – формування самобутньої особистості, тобто особистості, яка володіє високим професіоналізмом, багатим творчим потенціалом, науковою світоглядною культурою. Вона має власні неповторні закони буття, здатна «переломити» технократичний стиль мислення і самостійно виробити технологію взаємодії власного «Я» зі світом.

Безумовно, формування світоглядної культури у майбутнього інженера може бути успішним у тому випадку, коли світоглядні висновки впливають із всієї системи наукових знань, що надбані у ВНЗ. Інтеграційна роль систематизації знань, їх духовно-практичного опанування належить суспільним наукам, особливо філософії. Філософське знання – це синтез, «сплав» наукового знання. Отже, сьогодні найголовнішим для спеціаліста є уміння глибоко і діалектично мислити, розуміти значення людських цінностей у сучасному світі.